

رویداد ملی نوآورانه

(ایده‌های خلاق خانواده)

بهار و تابستان ۱۴۰۴

نوآوران

مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رویداد ملی نوآوران

(ایده‌های خلاق خانواده)

رویداد ملی ایده‌های خلاق خانواده با عنوان «نوآورانه»، فرصتی ارزشمند را برای تبلور خلاقیت و نوآوری والدین در راستای تربیت و پرورش نسلی بالنده فراهم آورد. این رویداد، با هدف ارائه راهکارهای نوین در آموزش، پرورش و ایجاد محیطی سالم برای رشد کودکان و نوجوانان، فضایی را مهیا ساخت تا خانواده‌ها بتوانند در ابعاد مختلف فرهنگی، هنری، ادبی، علمی و مذهبی، سهمی فعال ایفا کنند.

همسو با سیاست‌های کلان مدیرعامل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، که بر محورهای «نوجوان محوری»، «مرکز محوری»، «مخاطب محوری» و «آموزش و توانمندسازی» استوار است، و در راستای اهداف و برنامه‌های این نهاد، خانواده‌ها در کنار مربیان توانمند، با تعهد و تلاش خود، نقش مهمی در پرورش نسل آینده ایفا نمودند.

پس از بررسی دقیق آثار رسیده، هیات داوران به درک عمیق‌تری از دغدغه‌های والدین در جامعه امروز دست یافت. بیشترین نگرانی‌ها حول محورهای زیر متمرکز بود: پر کردن فاصله نسلی ناشی از فضای مجازی؛* کاهش ارتباط موثر میان والدین و فرزندان به دلیل نفوذ روزافزون فضای مجازی. کنشگری و مسئولیت‌پذیری نوجوان؛* تشویق نوجوانان به ایفای نقش فعال در جامعه و پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی. تاب‌آوری؛* تقویت توانایی فرزندان برای مقابله با چالش‌ها و فشارهای زندگی. هم‌اندیشی و همکاری؛* ایجاد بستر برای اجرای فعالیت‌های مشترک میان والدین و فرزندان به منظور تقویت پیوند خانوادگی. درآمدزایی توسط فرزندان؛* توانمندسازی نوجوانان برای کسب تجربه و استقلال مالی.

هیات داوران «رویداد ملی نوآورانه»، ضمن قدردانی از تلاش‌های موثر مربیان و خانواده‌های سراسر کشور در ارسال ۹۲۰ اثر، برای افزایش کیفیت آثار در فصول آتی این رویداد نوپا، نکات زیر را یادآوری می‌نماید:

۱. نوآوری و اجتناب از تکرار: ضرورت احاطه به برنامه‌های جاری کانون و پرهیز از ارسال ایده‌های تکراری. تمرکز بر ایده‌هایی نو، ابتکاری و خلاق که رنگ و بوی تازه‌ای به فعالیت‌های مراکز می‌بخشند، امری حیاتی است. از ارائه برنامه‌های عادی با ظاهری جدید باید اجتناب شود.

۲. جامعیت و پرهیز از کلی‌گویی: ایده‌ها باید با نگاهی همه‌جانبه ارائه شوند. شرح دقیق موضوع، گروه سنی مخاطب، اهداف مشخص و قابل اندازه‌گیری، به ایده‌ها عمق و شفافیت می‌بخشد و از کلی‌گویی پرهیز می‌کند.

۳. عملیاتی بودن و امکان‌سنجی: ایده‌های ارائه شده باید قابلیت اجرایی بالا و امکان‌سنجی در فضاهای واقعی را داشته باشند. ارزیابی دقیق از شرایط و منابع موجود، تضمین‌کننده موفقیت ایده خواهد بود.

هیات داوران «رویداد نوآورانه»، ضمن تجدید سپاس از تمامی شرکت‌کنندگان، آرزوی توفیق روزافزون برای آنان دارد.

با سپاس و آرزوی توفیق روزافزون هیات داوران اولین رویداد ملی نوآورانه تیر ماه ۱۴۰۴

۱- هفته‌های موضوعی:

برای هر هفته یک نام انتخاب می‌شود. نامی متناسب با آنچه جای آموزش آن در سیستم آموزشی خالی و مغفول مانده است. مثلاً: هفته کمک به سالمندان؛ هفته زندگی بدون زباله؛ هفته کودک مدیر خانواده؛ هفته بدون صرف هزینه؛ هفته کودک مادر خانه و... در طول این هفته اعضای خانواده با توجه به موضوع منتخبی خود تلاش می‌کنند تا تجربه‌های جدیدی کسب کنند و در پایان هفته با هم به اشتراک می‌گذارند.

۲- دیوار خاطرات:

روی بخشی از دیوارهای حیاط کانون، مقوا یا کاغذی در ابعاد بزرگ نصب شده و هر هفته یک خانواده همراه کودک یا نوجوان خود، به اجرای نقاشی دسته جمعی بپردازند. این امکان وجود داشته باشد که در هفته کاغذ جدیدی روی نقاشی قبلی نصب شود تا خانواده‌های بیشتری امکان استفاده از این فضا را داشته باشند. نقاشی در انتهای تابستان می‌تواند به عنوان دفتر خاطرات اعضا و خانواده‌ها به نمایش گذاشته شود.

۳- نمایش رادیویی کتاب‌های هفتگی:

هر هفته یک کتاب از کتابخانه کودک انتخاب می‌شود و اعضای خانواده با تقسیم نقش‌ها (کودک به عنوان مجری، گوینده یا صداپیشه و والدین در نقش‌های مکمل)، داستان را به صورت نمایش صوتی (رادیویی) اجرا می‌کنند.

۴- برنامه «نمایش خونه»:

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از خانواده‌های علاقه‌مند دعوت می‌کند تا در یک برنامه چند جلسه‌ای شرکت کنند. در این برنامه، خانواده‌ها با همکاری یکدیگر یک نمایش‌نامه خلق کرده، تمرین می‌کنند و در پایان اجرا می‌نمایند. اجراها توسط داوران (مربیان، والدین و اعضا) داوری شده و نمایش‌های برگزیده معرفی می‌شوند. شعار برنامه: «با هم بازی می‌کنیم، با هم می‌نویسیم، با هم می‌درخشیم!»

۵- جشنواره غذاهای بومی و کیک:

عضو در کنار خانواده کیک‌های ساده درست می‌کنند و در روز مشخصی به کانون می‌آورند. در کانون، کودکان با کمک مادران کیک‌ها را تزئین می‌کنند. سپس کیک‌ها را به فروش رسانده و پول آن را صرف امور خیریه می‌کنند.

۶- مدیریت فضای مجازی برای کودکان:

مدیریت فضای مجازی، به‌ویژه در زمینه کودکان و نوجوانان، نیازمند آگاهی، برنامه‌ریزی و مشارکت فعال خانواده و مربیان است. در این خصوص پیشنهاد می‌شود ابتدا آموزش سواد رسانه‌ای به کودکان در مراکز کانون تدارک دیده شود. با این مضمون که هر چیزی در فضای مجازی واقعیت ندارد. مفاهیمی مثل خبر جعلی، تبلیغات فریبنده، و امنیت اطلاعات شخصی را به زبان ساده توضیح دهیم. همچنین تعیین زمان مشخص برای استفاده از فضای مجازی با مشارکت کودک و در قالب جدول زمان‌بندی طراحی شود. مثلاً: روزی یک ساعت بعد از انجام تکالیف. اوقات فراغت کودک با فعالیت‌هایی مانند کتابخوانی، نقاشی، بازی و... برنامه‌ریزی شود.

۷- خلق محتوا به جای مصرف:

به جای اینکه کودک فقط بیننده باشد، می‌تواند خودش یک کتاب صوتی بسازد، یک نقاشی دیجیتال بکشد یا صدای قصه ضبط کند. خانواده و مربی می‌توانند در کنار کودکان و نوجوانان به عنوان راهنما قرار بگیرند و این محتوا را در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک بگذارند.

۸- تورهای بازدید از مکان‌های فرهنگی:

خانواده‌ها به همراه اعضای کانون از مکان‌های فرهنگی بازدید می‌کنند (در قالب اردوهای سناریو محور) و در فعالیت‌های گروهی و بحث‌های آموزشی مشارکت می‌نمایند. این فعالیت می‌تواند به صورت یک خاطره مشترک فرزند با خانواده ثبت شود.

۹- محفل نقد کتاب (ویژه والدین):

خانواده‌ها کتابی را مشخص کرده آن را مطالعه می‌کنند، سپس در جلساتی تجربیات خود را به اشتراک می‌گذارند.

۱۰- رویداد هنری خانوادگی:

در یک روز خاص متناسب با موضوعات مختلف (روز خانواده، هفته ملی کودک و...) ورکشاپ‌های یک روزه هنری مانند: نقاشی، سفالگری، سنگ مصنوعی، سرامیک، پاپیه ماشه و... برگزار می‌شود که خانواده‌ها همراه با فرزند خود می‌توانند در آن شرکت کنند و یک تجربه جذاب و لذت بخش را کسب کنند. تمرکز بر همکاری و خلاقیت گروهی می‌تواند بسیار جذاب باشد.

۱۱- فروش کاردستی‌های کودکان:

پنج‌شنبه آخر هر ماه کودکان کاردستی‌ها و دست‌سازه‌های خود را در کانون برای فروش عرضه می‌کنند. این فعالیت می‌تواند با مشارکت مادران و پدران اتفاق بیفتد.

۱۲- دورهمی کتابخوانی مادر و فرزند:

هر ماه خانواده‌ها در جلسات کتابخوانی شرکت می‌کنند. یک خانواده کتابی را برای دیگران می‌خواند و به شرکت‌کنندگان نشان «خانواده کتابیار» اهدا می‌شود.

۱۳- پروژه دیجیتال خانوادگی:

والدین و فرزندان با موضوعات مختلف با هم فیلم کوتاه می‌سازند، پادکست تولید می‌کنند (جهت جلوگیری از پراکندگی و قابل ارائه بودن محصول تولید شده، موضوعات فیلم یا پادکست‌ها می‌تواند با توجه به پوشش‌ها، جشنواره‌ها، مسابقات ارسالی از ستاد یا استان یا حتی مراکز باشد).

۱۴- از نو می‌سازیم:

در این طرح اعضا به همراه خانواده‌های خود در یک روز خاص وسایل کهنه و بلااستفاده‌ی موجود در خانه یا مرکز را با تکنیک‌های مختلف (کلاژ، نقاشی، پاپیه ماشه، پتینه کاری و...) به وسایل نو و قابل استفاده تبدیل می‌کنند و در کنار هم از یک کار گروهی لذت می‌برند.

۱۵- مسابقه کتابخوانی خانوادگی:

۱. ثبت‌نام زوج‌های کتاب‌خوان: هر کودک یا نوجوان به همراه یکی از اعضای خانواده ثبت‌نام می‌کند. به هر زوج، لیست کوتاهی از کتاب‌های مناسب سن فرزند داده می‌شود (۳ تا ۵ عنوان از کتاب‌های کتابخانه).
۲. مطالعه مشترک اعضا به صورت گروهی در طول ۱۰-۱۵ روز، (حداقل یکی از کتاب‌ها را با هم بخوانند).
- مطالعه می‌تواند در خانه یا در فضای مطالعه کتابخانه انجام گیرد.
۳. شرکت در مسابقه پایانی (با توجه به سیاست‌های خود مرکز).

۱۶- تحقیق درباره شهرهای ایران:

هر هفته یک شهر انتخاب شده و اعضا درباره مکان‌های تاریخی و شخصیت‌های آن تحقیق می‌کنند و سپس به اشتراک می‌گذارند. شهرهای انتخاب شده توسط والدین و خانواده انجام می‌گیرد و با توجه به علاقمندی و روحیات فرزندانشان این انتخاب را انجام می‌دهند.

۱۷- تابلو « من از این کتاب فهمیدم »:

تابلویی زیبا (با عنوان «من از این کتاب فهمیدم») در مرکز نصب می‌گردد. جای خالی بعد از من با عنوان فرزند، پدر یا مادر می‌شود. هر کدام از ایشان در میان کتاب‌های خوانده شده مطلب خودشان را در قالب یک جمله می‌نویسند و مربی با ذکر مشخصات عضو آن را روی تابلو نصب می‌کند. بهتر است کتابهایی که عضو می‌خواند با کتابهای والدینش مشترک باشد تا برداشت والدین با اعضا قابل قیاس باشد. در پایان برای بیشترین تعداد عضو کتابخوان جوایزی در نظر گرفته می‌شود. جوایزی مثل کتاب و...

۱۸- برگزاری کارگاه هنری در خانه و بین خانواده:

برگزاری کارگاه‌های هنری در منزل با استفاده از مواد بازیافتی و دور ریختنی (پلاستیک، مقوا، و پارچه‌های قدیمی و...) فرصتی برای خلاقیت و آموزش مفاهیم محیط زیستی به اعضای خانواده فراهم می‌کند. در این فرایند معرفی سری کتاب‌های «دورریختنی‌ها» به اعضا و خانواده‌ها جهت بهره‌برداری پیشنهاد می‌شود. این طرح علاوه بر تقویت روحیه همکاری، به افزایش آگاهی درباره اهمیت بازیافت و حفاظت از محیط زیست کمک می‌کند. در پایان می‌توان از آثار تولید شده در محل کانون نمایشگاهی برپا کرد.

۱۹- باشگاه ایده پردازی:

در باشگاه فوق، ۱. مخاطبین در گروه‌های مختلف ثبت‌نام نموده ۲. سپس هر گروه طی آموزش‌های غیرمستقیم و با استفاده از تکنیک‌های مختلف خلاقیت فکری آشنا شده و ۳. به تولید فکر در زمینه‌های مختلف و مورد علاقه‌ی خود اعم از فرهنگی، هنری و ادبی پرداخته و ۴. پس از پردازش ایده و اندیشه‌های خود، در مرحله‌ی دیگر اندیشه‌های خود را در قالب طرح قابل اجرا نوشته و ۵. در مرحله‌ی بعدی طرح که به عنوان آلبوم فکر می‌باشد در قالب اجرایی به مرحله‌ی اجرا در می‌آورند.

۲۰- پنجشنبه‌های ماندگار:

پنجشنبه‌های آخر هر ماه، کودکان و نوجوانان به همراه اعضای خانواده‌شان می‌توانند در این برنامه شرکت کنند. فعالیت‌ها شامل قصه‌گویی توسط مادران و پدران (مانند خاطرات یا خرابکاری‌هایشان)، ساخت کاردستی خانوادگی، بازی‌های گروهی، آشپزی و غیره است. در پایان هر برنامه، شرکت‌کنندگان خاطرات خود را در دفتر خاطرات ثبت می‌کنند و یک عکس یادگاری می‌گیرند. برنامه‌های هر ماه باید از ابتدای ماه به خانواده‌ها اطلاع‌رسانی شود تا بتوانند برنامه‌ریزی کنند.

۲۱- نشان کتاب:

با توجه به نقش کانون پرورش فکری در حوزه نقاشی کودک و نوجوان و موفقیت‌های بین‌المللی آن، پیشنهاد می‌شود از نقاشی‌های برگزیده و افتخارآفرین در سطح ملی و بین‌المللی به عنوان «نشان کتاب» برای کتاب‌های کانون استفاده شود. از میان انبوه نقاشی‌های برگزیده طی سال‌های فعالیت کانون، می‌توان آثار زیبا و مرتبط با موضوعات مختلف را انتخاب کرد. سپس این آثار در اختیار خانواده‌ها قرار بگیرد تا با استفاده از این آثار و با سلیقه خودشان نشان کتاب درست کنند و به عنوان هدیه به اعضای کانون داده شود. این فعالیت می‌تواند با کمک اعضا و در قالب یک کارگاه کاردستی انجام گیرد.

۲۲- مشاعره خانوادگی:

برگزاری مشاعره خانوادگی به صورت ماهیانه که در آن اعضا در کنار خانواده به مشاعره می‌پردازند (این برنامه می‌تواند با سیاست‌های خود مرکز طراحی و اجرا شود).

۲۳- کتاب‌نماهای مجازی:

با توجه به وابستگی کودکان و نوجوانان به فضای مجازی، می‌توان از آن‌ها خواست پس از مطالعه کتاب‌ها، متنی جذاب برای معرفی یا خلاصه کتاب تهیه کنند و با نظارت والدین در فضای مجازی به اشتراک بگذارند. این کار باعث تولید محتوا و استفاده بهینه از فضای مجازی می‌شود.

۲۴- نغمه‌های نسل‌ها:

خانواده‌ها سرودها و ترانه‌های قدیمی و محلی و قصه‌های قدیمی خود را گردآوری می‌کنند و کودکان آن‌ها را در قالب گروه‌های کوچک اجرا می‌کنند و یا قصه‌ها را بازنویسی می‌کنند. والدین در این فعالیت نقش راهنما و مربی را دارند.

۲۵- پروژه هم‌بازی خانواده‌ام:

در «پروژه‌ی هم‌بازی خانواده‌ام»، هر کودک عضو کانون در کنار اعضای خانواده‌اش، یک برنامه یا کارگاه خلاق و شاد طراحی و اجرا می‌کند. هدف، آشنایی خانواده‌های جدید با فضای پرنشاط کانون از طریق «تجربه‌ی عاطفی مشترک» است. خانواده‌های میزبان موظف‌اند حداقل یک خانواده‌ی غیرفعال یا غیرعضو را دعوت کنند. این فعالیت باعث رشد اجتماعی، عاطفی و فرهنگی کودک و خانواده شده و به‌صورت غیرمستقیم عضوگیری را تقویت می‌کند.

۲۶- مسابقه پروژه‌های پایدار خانوادگی:

مسابقه‌ای بین خانواده‌ها برای اجرای پروژه‌های پایدار مانند ساخت جعبه باغچه، بازیافت خلاقانه یا طراحی ابزار کم‌مصرف برگزار می‌شود. شرکت‌کنندگان مستندات کار خود را به مرکز ارسال می‌کنند و بهترین پروژه‌ها با حمایت نهادهای محیط‌زیستی اجرایی می‌شوند.

۲۷- طرح شهیدان کوچک، الگوهای بزرگ:

- تولید محتوای رسانه‌ای از تصاویر شهدا با کمک هوش مصنوعی.
- نوشتن داستان زندگی شهدا بر اساس وصیت‌نامه‌ها، دست‌نوشته‌ها و خاطرات خانواده‌هایشان.
- تولید فیلم‌های کوتاه توسط نوجوانان درباره زندگی شهدای کودک و نوجوان.
- بازسازی تصاویر شهدا با تکنولوژی روز.